

[1]

и

Комисиј

е

о страдањима С

рпске

П

равославне

Ц

ркве (СПЦ)

и српског народа у областима Југославије које су остале изван територије Србије и

Баната

[2]

коју је основао Синод СПЦ у јесен 1941.г. У издању Музеја жртава геноцида објављене су до сада три публикације на ову тему: "Меморандуми Светог Архијерејског Синода СПЦ 1941-1942.године војно-управним командантима Србије" (Београд, 2020), "Јасеновачки логор – Саслушања српских избеглица" (Београд, 2021) и "Акција Римокатоличке цркве – Саслушања српских избеглица" (Београд, 2021). Нажалост, интересовање Музеја жртава геноцида и Одбора за Јасеновац Светог архијерејског синода СПЦ за даље објављивање ове грађе је изостало, па је ова књига, практично зборник сведочења о логору Лоборград (Лобор Град), издање аутора. У речи приређивача најављена су два зборника сведочења српских избеглица, први из Босне и Херцеговине, други из Срема, Славоније и Хрватске.

Вељко Ђурић Мишина својим делима доказује да бити историчар и интелектуалац не престаје чином пензионисања и престанка радног односа. Бити историчар и интелектуалац значи доследно, систематично и објективно објављивати историјске изворе, проучавати их, истраживати узроке и нудити појашњења догађаја који су обележили потоња времена. Посебно када српска историјска наука (држава и Црква) не раде свој посао.

Књига има 181 страну. Реч приређивача и уводна појашњења о генези злочина над Србима у НДХ су на 24 стране, списак извора и литературе на 4 стране. Коначно ту је 20 изворних Записника о саслушању српских избеглица. Књига је илустрована са 26 слика, докумената и писама.

Шта ова књига говори о логору Лоборград (Лобор Град)? У питању је један од тридесетак логора створених у НДХ за спровођење политике те државе према мањинама и неистомишљеницима, са циљем стварања чисте националне државе

Шта ова књига говори о логору Лоборград (Лобор Град)? У питању је један од тридесетак логора створених у НДХ за спровођење политике те државе према мањинама и неистомишљеницима, са циљем стварања чисте националне државе. Државна институција одговорна за логоре звала се **Равнатељство за јавни ред и сигурност (РАВСИГУР)** и створено је 07.05.1941. законском одредбом

[\[4\]](#)

. Први равнатељ је

Еуген Кватерник

. Логорима се практично бавила Усташка надзорна служба (УНС) и то Трећи Уред Усташке обране (одбране) коју је предводио

Мијо Бабић

а потом од јула 1941.г

Вјекослав Макс Лубурић.

Први логор је основан 15.04. 1941.г ("Даница" код Копривнице) а познати су Керестинец, Јастребарско, Лепоглава, Крушчица код Травника, Сисак, Госпић-Јадовно-Паг, систем логора Јасеновац. Логор Лоборград је формиран 5.09.1941.г поред истоименог насеља у Загорју, око 70 километара северно од Загреба. Налазио се у племићком дворцу Кеглевић, предратном старачком дому за око 200 особа. Управу овога логора су чинили припадници немачке националне мањине а први управник

Карл Хегер

јефолксдојчер из Загреба. Међутим сви заточеници овога логора, женске особе јеврејског и српског порекла са децом, лишене су слободе од стране полицијских и војних органа НДХ (оружништво, редарство, домобранство) који их предају усташкој војници, а ова управи логора односно локалним Немцима. Депортације у логор су почеле октобра 1941.г. Прве Јеврејке стижу из Загорја, а велики транспорт од око 1300 заробљеница је послат из логора Крушчица код Травника. Јеврејке су биле бројније, а Српкиња и њихове деце је било нешто више од 200 (236

[\[5\]](#)

). Обзиром да је логор био пренасељен, у собама је било смештано и више од 50 заточеница. Одржавање хигијенских услова је било тешко, па се јављају епидемије тифуса и дизентерије. Због пренатрпаности, новембра 1941.г око 300 Српкиња већином из Босне, премешта се у помоћни логор Горња Ријека код Крижеваца, неких 25-30 километара источно, у надлежности исте управе. Третман управе логора према јеврејским женама је био строжији од третмана према Српкињама. Од пролећа 1942.г почињу депортације жена и девојака из Лоборграда за Стару Градишку, Земун, Јасеновац и Аушвиц. Највећи транспорти из Лоборграда су били током августа 1942.г, а логор је престао са радом октобра 1942. Не постоје тачни подаци о укупном броју заточеница у Лоборграду (процене око 3800), не постоје подаци о броју умрлих у логору (процене око 200 жена, девојака и деце) нити подаци о броју депортованих у друге логоре.

Пише: Владимир Бурсаћ
недеља, 04 јун 2023 10:41

Први логор је основан 15.04. 1941.г ("Даница" код Копривнице) а познати су Керестинец, Јастребарско, Лепоглава, Крушчица код Травника, Сисак, Госпић-Јадовно-Паг, систем логора Јасеновац

Српски историчари до сада нису писали о Лоборграду. Са хрватске стране, први радови о овом логору су настали 1975.г, до сада је објављено неколико радова као и један дипломски рад (**Нарциса Ленгел-Кризман** [6], **Јана Јанеш** [7]). Лоборград се помиње и у 2 књиге (**Наташа**

Матаушић

, **Мирко Першен**

[9]

). Чак су и немачки историчари писали о Лоборграду. Међутим ови аутори су користили само архиве у Хрватској, јер нису била доступна сведочења ослобођених девојака и жена српског порекла које су боравиле у том логору.

Значајна је веза **Диане Будисављевић** и логора Лоборград. То је први логор у којем почиње хуманитарни рад ове жене и њених сарадника. Последњих дана октобра 1941.г Диана сазнаје за Лоборград, па преко Жидовске општине у Загребу почиње слати помоћ Српкињама и њиховој деци. У њеном дневнику Лоборград се помиње 51 пут

[10]

, она први пут одлази тамо 25.11.1941.г, а 28.03.1942.г успева да преузме групу деце која бивају смештена у Заводу за глухонијеме у Загребу. У питању је укупно 11 малишана (у дневнику се помиње 5 дечака и 7 девојчица). Ова деца су преузета управо из групе од преко 130 жена и деце које су крајем марта 1942.г транспортоване у Србију, о чему говоре сведочанства представљена у овој књизи. Деца преузимана из логора у оквиру акције Диане Будисављевић, њених сарадника, Црвеног крижа НДХ и Министарства удружбе НДХ су потом удомљавана у хрватске породице

[11]

